

ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

УДК 336.143:330.341.2

ЧУГУНОВ Ігор,

МАКОГОН Валентина,

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Розкрито роль бюджетно-податкової політики як інструменту забезпечення економічного зростання, модернізації економіки і соціальної сфери. Визначено основні напрями підвищення ефективності бюджетно-податкової політики в умовах інституційних перетворень. Здійснено аналіз основних податкових надходжень зведеного бюджету. Розроблено прогноз частки витраток зведеного бюджету у валовому внутрішньому продукті на середньострокову перспективу.

Ключові слова:

Чугунов И., Макогон В. Бюджетно-налоговая политика в условиях институциональных преобразований. *Раскрыта роль бюджетно-налоговой политики как инструмента обеспечения устойчивого экономического роста, модернизации экономики и социальной сферы. Определены основные направления повышения эффективности бюджетно-налоговой политики в условиях институциональных преобразований. Проанализированы основные налоговые поступления сводного бюджета. Разработан прогноз доли расходов сводного бюджета в валовом внутреннем продукте на среднесрочную перспективу.*

Ключевые слова:

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Метою

Результати дослідження.

5

17

Таблиця 1

Основні податкові надходження зведеного бюджету України у 2001–2013 рр., млрд грн

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Податок на додану вартість	10.3	13.5	12.6	16.7	33.8	50.4	59.4	92.1	84.6	86.3	130.1	138.8	128.3
<i>частка у доходах зведеного бюджету, %</i>	18.76	21.77	16.73	18.25	25.19	29.34	27.01	30.92	30.99	27.44	32.64	31.16	28.98
<i>частка у ВВП, %</i>	5.04	5.98	4.71	4.84	7.66	9.26	8.24	9.71	9.26	7.97	9.99	9.84	8.82
Податок на доходи фізичних осіб	8.8	10.8	13.5	13.2	17.3	22.8	34.8	45.9	44.5	51	60.2	68.1	72.2
<i>частка у доходах зведеного бюджету, %</i>	16.03	17.42	17.93	14.43	12.89	13.27	15.83	15.41	16.30	16.22	15.10	15.29	16.31
<i>частка у ВВП, %</i>	4.31	4.78	5.05	3.82	3.92	4.19	4.83	4.84	4.87	4.71	4.62	4.83	4.96
Податок на прибуток підприємств	8.3	9.4	13.2	16.2	23.5	26.2	34.4	47.9	33	40.4	55	55.8	55
<i>частка у доходах зведеного бюджету, %</i>	15.12	15.16	17.53	17.70	17.51	15.25	15.64	16.08	12.09	12.85	13.80	12.53	12.42
<i>частка у ВВП, %</i>	4.06	4.16	4.94	4.69	5.32	4.81	4.77	5.05	3.61	3.73	4.22	3.95	3.78
Акцизний податок	2.7	4.1	5.2	6.7	7.9	8.6	10.6	12.8	21.6	28.3	34	38.4	36.7
<i>частка у доходах зведеного бюджету, %</i>	4.92	6.61	6.91	7.32	5.89	5.01	4.82	4.30	7.91	9.00	8.53	8.62	8.29
<i>частка у ВВП, %</i>	1.32	1.82	1.95	1.94	1.79	1.58	1.47	1.35	2.37	2.61	2.61	2.72	2.52
Плата за землю	1.6	1.8	2	2.3	2.7	3.1	3.9	6.7	8.4	9.5	11	12.6	12.8
<i>частка у доходах зведеного бюджету, %</i>	2.91	2.90	2.66	2.51	2.01	1.80	1.77	2.25	3.08	3.02	2.76	2.83	2.89
<i>частка у ВВП, %</i>	0.78	0.80	0.75	0.67	0.61	0.57	0.54	0.71	0.92	0.88	0.84	0.89	0.88

Джерело: розраховано за даними: www.minfin.gov.ua

[16].

[5]:
національний рівень –

, ;
; ,
;
; ,
рівень замовника – .

; ;
; ;
рівень управління договорами – .

;
" – ";
, ,
;
;

2016–2020 . 32.7 %, -
 - 8.48 %; - 6.79; -
 - 3.59; - 4.05; - 3.67;
 -
 - 0.35 %; - - 0.76;
 - 0.92; - 1.55;
 - 2.54 % (табл. 2).

Таблиця 2

**Прогноз частки видатків зведеного бюджету України
 у валовому внутрішньому продукті на 2016–2020 рр., %**

	2016	2017	2018	2019	2020
	3.70	3.69	3.64	3.65	3.67
	1.57	1.55	1.54	1.54	1.55
	2.56	2.55	2.52	2.53	2.54
	3.62	3.60	3.56	3.58	3.59
	0.37	0.35	0.34	0.34	0.35
	0.78	0.76	0.75	0.75	0.76
	4.09	4.07	4.02	4.03	4.04
	0.94	0.92	0.91	0.91	0.92
	6.85	6.82	6.74	6.76	6.78
	8.57	8.51	8.41	8.45	8.46
Усього	33.05	32.82	32.43	32.54	32.66

Джерело: розроблено авторами за даними Міністерства фінансів України

Висновки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Б'юкенен Дж. / / , 2004. — 176 .
2. Вагнер А. / , 1993. — 231 .
3. Кейнс Дж. М. / ; ; — , 1993. — 540 .
4. Лавров А. М. : / — , 2005. — 555 .

5. Шахова Г. Я. // . . . — 2012. — 4. — .5–18.
6. Самуэльсон Пол Э. / . . . ; . . . — 18- . — .: . . . , 2010. — 1360 .
7. Василик О. Д. / . . . — .: . . . — 2000. — 416 .
8. Запатріна І. В. / . . . — .: - . - . . . , 2007. — 528 .
9. Лисяк Л. В. - . . . : - . . . / . . . — .: . . . , 2009. — 600 .
10. Лук'яненко І. Г. / . . . ' . . . // . . . — 2012. — 4 (411). — . 197–201.
11. Луніна І. О. . . . — .: . . . , 2006. — 432 .
12. Фінанси / . . . , ; — .: . . . , 2008. — 611 .
13. Чугунов І. Я. / . . . // . . . — 2008. — 11. — . 3–10.
14. Чугунов І. Я. / . . . - // - . - . . . — 2011. — 4. — . 13–22.
15. [. . .] . — .: . . . : <http://zakon0.rada.gov.ua>.
16. " . . . " 2456 — VI. — .: . . . ; . . . , 2011. — 118 .

Стаття надійшла до редакції 10.06.2014.

Chugunov I., Makogon V. Fiscal policy in terms of institutional transformations.

Background. *Effective fiscal policy is essential to increase the level and quality of life, economic growth, modernization of economy and social sphere. Cyclical economic processes necessitate the adaptation of financial policy to changes in macroeconomic conditions. In this regard, it is important to promptly assess the impact of exogenous and endogenous factors on the institutional components of the budget and tax system, the dynamics of their development.*

Review of scientific sources on selected subject allowed us to determine that at the present stage of achieving the strategic objectives of social and economic development of the country depends on the degree of incorporation in the budget and tax policy features of the institutional environment. Given the transformation process for the purpose of effective fiscal and tax reforms we need an approach that integrates trends and characteristics of social and economic development. The above forms the basis of **purpose** of the research.

Results. *The priorities and direction of improving the efficiency of fiscal policy have been revealed. The analysis of major tax revenues of the consolidated budget has been conducted. The forecast of share of the consolidated budget expenditure in GDP over the medium term has been done. It has been determined that the important tasks of fiscal policy is to improve the living standards and welfare of citizens; restructuring of the national economy towards innovation model by creating an attractive investment climate, appropriate conditions for business, improving the efficiency of fiscal instruments to achieve the defined parameters of the country, as well as timely response to changing social and economic environment.*

Conclusion. *The study, according to the authors, will deepen the understanding of the role of fiscal policy as a tool for social and economic development of society, will enable, taking into account the abovementioned directions, to improve the basic principles of budget planning, improve quality of institutional development of budget and tax systems.*

Keywords: budget, revenues, expenditures, fiscal policy, tax regulation, the medium-term budget forecasting and planning.

REFERENCES

1. *B'jukenen Dzh.* Suspil'ni finansy i suspil'nyj vybir / Dzh. B'jukenen, M. Masg'rejv, A. Richard ; per. z angl. — K. : Kyjevo-Mogylyan. akad., 2004. — 176 s.
2. *Vagner A.* Teorija finansov / A. Vagner. — L. : Petrokom, 1993. — 231 s.
3. *Kejns Dzh. M.* Izbrannye proizvedenija / Dzh. M. Kejns ; per. s. angl. ; predisl. A. G. Hudokormova. — M. : Jekonomika, 1993. — 540 s.
4. *Lavrov A. M.* Bjudzhetnaja reforma v Rossii: ot upravlenija zatratami k upravleniju rezul'tatami : monografija / A. M. Lavrov. — M. : KomKniga, 2005. — 555 s.
5. *Shahova G. Ja.* Dolgosrochnaja ustojchivost' bjudzhetnoj sistemy / G. Ja. Shahova, P. G. Kradinov, P. L. Manenok // Finans. zhurn. — 2012. — 4. — S. 5–18.
6. *Samujel'son Pol Je.* Jekonomika / P. Je. Samujel'son, V. D. Nordhaus ; per. s angl. — 18-e izd. — M. : Vil'jams, 2010. — 1360 s.
7. *Vasylyk O. D.* Teorija finansiv / O. D. Vasylyk. — K. : NIOS. — 2000. — 416 s.
8. *Zapatrina I. V.* Bjudzhetnyj mehanizm ekonomichnogo zrostannja : monografija / I. V. Zapatrina. — K. : In-t soc.-ekon. strategij, 2007. — 528 s.
9. *Lysjak L. V.* Bjudzhetna polityka u systemi derzhavnogo reguljuvannja social'no-ekonomichnogo rozvytku Ukrai'ny : monografija / L. V. Lysjak. — K. : DNNU AFU, 2009. — 600 s.
10. *Luk'janenko I. G.* Modeljuvannja vplyvu zmin fiskal'noi' polityky na ekonomiku Ukrai'ny / I. G. Luk'janenko // Biznes Inform. — 2012. — 4 (411). — S. 197–201.
11. *Lunina I. O.* Derzhavni finansy ta reformuvannja mizhbjudzhetnyh vidnosyn / I. O. Lunina. — K. : Naukova dumka, 2006. — 432 s.
12. *Finansy* / S. I. Jurij, V. M. Fedosov, L. M. Aleksejenko ta in.; za red. S. I. Jurija, V. M. Fedosova. — K. : Znannja, 2008. — 611 s.
13. *Chugunov I. Ja.* Instytucijna arhitektonika bjudzhetnoi' systemy / I. Ja. Chugunov // Finansy Ukrai'ny. — 2008. — 11. — S. 3–10.
14. *Chugunov I. Ja.* Teoretychni zasady rozvytku bjudzhetnyh vidnosyn / I. Ja. Chugunov // Visn. Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-t. — 2011. — 4. — S. 13–22.
15. Podatkovyj kodeks Ukrai'ny [Elektronnyj resurs]. — Rezhym dostupu : <http://zakon0.rada.gov.ua>.
16. Zakon Ukrai'ny "Bjudzhetnyj kodeks Ukrai'ny" 2456 — VI. — K. : Alerta ; CUL, 2011. — 118 s.